

Flora en fauna quickscan sportvelden Reijerpark te Ridderkerk

Rapportnr.
Auteur
Opdrachtgever
Contactpersoon
Datum uitgave

2016-N19
Sander D. Elzerman
BAR-organisatie
Dhr. B. Verhoeven
19 oktober 2016

Flora en fauna quickscan sportvelden Reijerpark te Ridderkerk

Aanleiding

Sportvereniging Korfbal Combinatie Ridderkerk (KCR) heeft de wens om de sportactiviteiten en een nieuwe clubaccommodatie te concentreren op één plek. Het voorstel is om dit te realiseren in het Reijerpark te Ridderkerk. Deze verplaatsing zal tot gevolg hebben dat de huidige inrichting van het noordelijke deel van het park aangepast moet worden. Voor de nieuwe locatie van de korfbalvereniging zijn verschillende inrichtingsvarianten uitgewerkt. Uiteindelijk is eind augustus 2016 gekozen voor een definitieve inrichting.

Voor de aanpassing in het bestemmingsplan is een flora en fauna quickscan nodig. De flora en fauna quickscan neemt het gehele noordelijke deel van het Reijerpark in ogenschouw (Figuur 1). Indien beschermde soorten worden aangetroffen of verwacht worden aanwezig te zijn dan kan dit leiden tot een ontheffingsaanvraag op de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Het onderzoeksgebied bestaat uit het noordelijke deel van het Reijerpark (rode kader) in Ridderkerk (© OpenStreetMap-auteurs, 2016).

Methodiek

Ter voorbereiding op de veldbezoeken is de Natuurwaardenkaart van de gemeente Ridderkerk bekeken op het voorkomen van beschermde flora en fauna (Elzerman, 2013-2015). Verder is gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen en de resultaten van flora en fauna onderzoeken uit de afgelopen jaren. In 2012 is het noordelijke deel van het Reijerpark al eens onderzocht op vleermuizen, broedvogels en vissen (Bureau Mertens, 2013). Het onderzoeksgebied bestond toen uit de huidige parkeerplaatsen en de fietsenstalling ten zuiden van de huidige sportvelden. Op 20 september 2016 is het park bezocht om te beoordelen of het projectgebied geschikt is voor de beschermde soorten. Ter aanvulling zijn op 12 oktober 2016 de bomen onderzocht die ten gevolge van de herinrichting gekapt moeten worden.

De inventarisatie richtte zich op de aanwezigheid of potentie van de locatie voor beschermde flora en fauna. De nadruk lag op de soorten waarvoor op basis van art. 75 van de Flora- en faunawet een ontheffing nodig is en soorten waarvan de vaste rust- of verblijfplaats jaarrond beschermd is (Ministerie van LNV, 2009). Het betreffen zgn. Tabel 2 en 3-soorten die vallen onder de zwaarste beschermingsregimes (Ministerie van LNV, 2005). Wanneer werkzaamheden deze soorten (mogelijk) treffen dan is een ontheffing verplicht. Voor soorten opgenomen in Tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling wanneer men de Zorgplicht in acht neemt. De Zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet) is een algemeen geldende fatsoenseis ten aanzien van de omgang met flora en fauna.

De weersomstandigheden waren tijdens beide veldbezoeken voldoende geschikt om een goede indruk te krijgen van het park. De (potentiële) functionaliteit van het projectgebied is voor alle beschermde soortgroepen tijdens het veldbezoek beoordeeld.

Wet- en regelgeving

Dit onderzoek richt zich op de beschermde soorten uit de Flora- en faunawet. In beginsel zijn alle in Nederland in het wild levende dieren en planten beschermd. De bescherming wordt vormgegeven door verbodsbepalingen en een Algemene Zorgplicht.

Voor bepaalde soorten geldt een vrijstellingsregeling. Uitgangspunt hierbij is dat de werkzaamheden geen afbreuk mogen doen aan de duurzame instandhouding van planten- of dierenpopulaties. Voor soorten die in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn (Tabel 3) worden genoemd en voor de per Algemene Maatregel van Bestuur (Vrijstellingenbesluit) aangewezen zeldzame en bedreigde soorten (Tabel 3) gelden daarnaast verzwaarde eisen.

De aanvragen voor een ontheffing op de Flora- en faunawet worden ingediend en beoordeeld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van het Ministerie van Economische Zaken (Ministerie van EZ). Wanneer de wetgeving van de Flora- en faunawet overtreden wordt dan kan een handhaver het werk stilleggen, de activiteiten verbieden, beëindigen en/of een proces-verbaal opmaken. Een overtreding op de Flora- en faunawet wordt gezien als een economisch delict. Het Openbaar Ministerie zal in het geval van een overtreding uiteindelijk het vonnis uitspreken.

Algemene Zorgplicht (Art. 2)

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en niet van individuele dieren. Echter, de intrinsieke waarde van elk individueel dier en plant wordt wel erkend. Mensen mogen hier dus niet onzorgvuldig mee omgaan. Vanuit deze gedachte is de Zorgplicht opgesteld:

- *Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving;*
- *De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten, nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.*

De Zorgplicht is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Ontheffing, Soortenstandaard en Ecologisch Werkprotocol

Wanneer een beschermde plant of dier getroffen dreigt te worden door de werkzaamheden dan moeten maatregelen genomen worden om dit te voorkomen. Mitigerende maatregelen worden getroffen voordat de werkzaamheden uitgevoerd gaan worden. Op deze manier biedt het de mogelijkheid aan beschermde soorten om uit te wijken wanneer de werkzaamheden van start gaan. Compensatie gebeurt daarentegen achteraf. Als het project op zijn einde loopt of afgerond is worden nieuwe mogelijkheden geboden aan de beschermde soort om zich opnieuw te kunnen vestigen. Gedacht kan worden aan het inmetelen van Gierzwaluw dakpannen bij een nieuwbouwproject. Voor een aantal soorten worden vaak ontheffingen aangevraagd. Het ministerie heeft voor deze soorten 'Soortenstandaarden' ontwikkeld. In deze Soortenstandaarden staan de ecologische aspecten van de betreffende soort en richtlijnen voor degelijk onderzoek. Daarbij wordt een set van standaard mitigerende en compenserende maatregelen beschreven.

Een deskundig ecooloog kan beoordelen op welke wijze de maatregelen toegepast kunnen worden bij de specifieke situatie. Welke maatregelen getroffen moeten worden bij het project worden vastgelegd in een Ecologisch Werkprotocol. Dit werkprotocol geeft praktische richtlijnen voor de uitvoering van de maatregelen. Het ecologisch werkprotocol is aanwezig op de plaats van uitvoering en bekend bij alle betrokken partijen.

Verbodsbepalingen

De bescherming van planten en dieren is gebaseerd op het ‘Nee, tenzij’-principe. Dit wil zeggen, dat in principe werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geen negatief effect mogen hebben op beschermde flora en fauna, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer de activiteiten geen negatief effect hebben op de flora en fauna dan is er geen ontheffing nodig. In veel gevallen is dat echter moeilijk vooraf te bepalen. Daarom is het raadzaam om vooraf het voorkomen van beschermde soorten in kaart te laten brengen. Hiermee wordt niet alleen het voorkomen van een soort binnen het projectlocatie bepaald, maar ook de mate van aanwezigheid en daarmee het effect van de activiteiten.

De volgende verbodsbepalingen zijn in dit kader van belang:

Artikel	Verbodsbepaling
8	het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
9	het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
10	het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
11	het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
12	het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Een aantal soorten flora en fauna kent een zwaarder beschermingsregime (Ministerie van LNV, 2005). Deze soorten zijn opgenomen in drie tabellen. Het is mogelijk om voor deze soorten een ontheffing aan te vragen. Of een ontheffing aangevraagd moet worden hangt af van de zeldzaamheid van de soort en impact van de werkzaamheden.

In **Tabel 1** staan de soorten met het lichtste beschermingsregime. Voor soorten die opgenomen zijn in deze tabel geldt een algemene vrijstelling of ontheffing met lichte toetsing. De vrijstelling geldt voor de volgende werkzaamheden:

- Bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw);
- Bestendig gebruik;
- Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Vallen de activiteiten onder één van deze noemers dan is de vrijstellingsregeling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet van toepassing. Als geen sprake is van dit type werkzaamheden dan is toch een ontheffingsaanvraag nodig. De Algemene Zorgplicht blijft in alle gevallen wel van kracht.

Bij **Tabel 2** is sprake van een zwaarder beschermingsregime. Hier dient voor de werkzaamheden, zoals die genoemd zijn bij Tabel 1, te worden gewerkt volgens een Gedragscode. De door het ministerie goedgekeurde gedragscodes hebben een landelijke dekking, maar zijn alleen van toepassing binnen een bepaalde sector, zoals de Waterschappen, gemeentewerken of Bouwsector. Op de website van het ministerie staat een overzicht van de goedgekeurde gedragscodes. De maatregelen uit een gedragscode worden op de specifieke situatie aangepast in de vorm van een Ecologisch Werkprotocol. Alleen indien volgens de gedragscode of een ecologisch werkprotocol

gewerkt wordt is een ontheffing niet nodig. Bij alle overige activiteiten moet een ontheffing worden aangevraagd die bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland een lichte toets krijgt.

Het zwaarste beschermingsregime kent **Tabel 3**. In deze tabel staan soorten die op Europees niveau onder druk staan. Het zijn soorten, die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de Algemene Maatregel van Bestuur. Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen en werkzaamheden is het verplicht een ontheffing aan te vragen. Een gedragscode volstaat hier in de meeste gevallen niet.

Vogels

In de bovengenoemde tabellen zijn vogels niet opgenomen. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten worden in beginsel gelijkwaardig beschermd. Het is in het algemeen verboden om vogels te doden, te verontrusten, hun nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen te verstoren. Indien de werkzaamheden vallen onder in Tabel 1 genoemde activiteiten dan kan worden volstaan met een goedgekeurde gedragscode. Voor alle overige activiteiten dient een ontheffing aangevraagd te worden. In de praktijk gaat het met name om werkzaamheden gedurende het broedseizoen. Buiten het broedseizoen zullen de meeste activiteiten minder problemen geven. Uitzondering hierop vormt een selectie aan vogelsoorten die jaarronde bescherming genieten (Ministerie van LNV, 2009). De nesten van deze soorten mogen ook buiten het broedseizoen niet verstoord worden. De jaarrond beschermde vogelsoorten zijn ingedeeld in vijf categorieën. Voor de soorten uit de vijfde categorie geldt alleen onder specifieke omstandigheden een ontheffingsplicht.

Voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen

Naast de dieren zelf worden ook hun voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen beschermd. Onder een voortplantingsplaats wordt niet alleen een nest van een vogel of kolonieverblijf voor vleermuizen verstaan, maar ook de directe omgeving. Sommige faunasoorten zijn zeer kritisch wat betreft hun foerageerplek of slaapplek. Zij stellen specifieke eisen aan het leefmilieu en kunnen ook moeilijk overschakelen op een veranderde situatie. Indien werkzaamheden invloed hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen dient een ontheffing te worden aangevraagd.

Resultaten

Het projectgebied is beschreven aan de hand van de landschappelijke en ecologische kenmerken. Vervolgens zijn de aangetroffen en, indien van toepassing, de te verwachten soorten beschreven.

Beschrijving projectgebied en nieuwe inrichtingsvarianten

Het Reijerpark is ingedeeld naar verschillende typen recreatief gebruik. Het zuidelijke deel bestaat uit een park met manege en overdekt kinderspeelparadijs. In het centrale deel van het park staat natuurbeleving voorop. Rondom de plas zijn verschillende natuurlijke speelplekken gecreëerd. Vanuit het NME-centrum 'De Groene Draak' worden hier jeugdactiviteiten georganiseerd. Het noordelijke deel bevat het sportpark met enkele sportvelden en twee accommodaties (Figuur 2). Het projectgebied bestaat uitsluitend uit het sportpark in het noordelijke deel van het Reijerpark (Figuur 3).

Figuur 2. Bestaande sporthal met sportvelden.

Figuur 3. De sportvelden worden gescheiden door verbindingspaden en bosschages.

De sportvelden worden omsloten door een haag van bosschages en bomen (Figuur 4). Rondom de sportvelden lopen wandel-, ruiters- en fietspaden (Figuur 11). Het fietspad ten westen van de sportvelden vormt een belangrijke verbindingroute naar het Farel College en het sportpark (Figuur 7). Tussen de sportvelden staan verspreid enkele groepjes bomen en struiken. De sportvelden bestaan zowel uit kunstgras als echt gras (Figuur 5).

Figuur 4. Dichte bosschages rondom de sportvelden vormen een afscherming van het park.

Figuur 5. De sportvelden in het zuidelijke deel van het sportpark worden gebruikt voor voetbal.

De keuze is gevallen op een herinrichting, waarbij de korfbalvelden in het noordelijke deel van het sportpark komen te liggen (Figuur 6). In de huidige situatie liggen hier (kunst)grasvelden. De totale oppervlakte van de korfbalvelden wordt kleiner dan de huidige velden in beslag nemen. Het nieuwe clubgebouw van KCR komt naast de huidige sporthal te staan. Verder worden nog enkele jeu de boules-banen en een beach handbal veld aangelegd.

Figuur 6. De nieuwe indeling van het sportpark met in het noordelijke deel de nieuwe korfbalvelden en clubgebouw.

Aangetroffen (beschermde) soorten

Vogels

De nesten van alle vogels zijn gedurende de broedtijd beschermd, maar van een selectie aan soorten is de bescherming jaarrond. De conclusies van Bureau Mertens (2013) dat zich geen jaarrond beschermde vogels in en rond het Reijerpark bevinden is onjuist. Op basis van de Natuurwaardenkaart van de gemeente Ridderkerk moet vooral rekening gehouden worden met Sperwer *Accipiter nisus*, Boomvalk *Falco subbuteo* en Ransuil *Asio otus* (Elzerman, 2013-2015). De Sperwer broedt in bomen met rond de horst veel dekking (Bijlsma, 1993). In het gehele Reijerpark zijn verschillende plekken kansrijk voor deze soort. Toch is de afgelopen jaren geen zeker broedgeval vastgesteld (*pers. obs.*). De bosschages tussen de sportvelden zijn te klein voor een rustige broedplaats. Bovendien is hier veel activiteit van mensen, waardoor verstoring op kan treden. De randen rondom de sportvelden en het zuidelijke deel van het park zijn beter geschikt voor de Sperwer (Figuur 7). Een broedgeval binnen het projectgebied valt niet te verwachten.

Hoge bomen, zoals de Canadese Populieren *Populus canadensis* langs de Populierenlaan, zijn geschikt voor de Boomvalk. Deze soort gebruikt oude nesten van kraaiachtigen om in te broeden. Vanwege de hoge broedplek kan ook een boom direct langs de sportvelden verkozen worden zonder dat het te veel verstoring oplevert. Zo is enkele jaren geleden een broedgeval vastgesteld in de bomenrij langs de voetbalvelden van RVVH. In 2016 was een paartje Boomvalken in de omgeving van het Donckse Bos territoriaal (*pers. obs.*). De herinrichting heeft alleen directe invloed op enkele bomen tussen de sportvelden. De meeste bomen zijn te laag voor een Boomvalk (Figuur 3). Alleen de twee Italiaanse Populieren naast de huidige sporthal zijn geschikt (Figuur 8). Tijdens de bomencontrole was het nog niet mogelijk om de soort uit te sluiten of vast te stellen. Dat is afhankelijk van het feit of komend voorjaar een kraaiachtige een nest bouwt in één van de bomen waar een Boomvalk later in het seizoen gebruik van kan maken. Dit moet nader onderzocht worden.

Van de Ransuil is bekend dat deze al jaren in het park broedt. Het dennenvak achter het NME-centrum en het knaagdierencentrum vormt één van de vaste plekken waar ze regelmatig verblijven. In sommige jaren wordt hier ook gebroed, maar dat is niet altijd het geval. De nestlocatie kan zich ook elders in het Reijerpark bevinden. De Ransuil maakt, net als de Boomvalk, gebruik van oude nesten van kraaiachtigen. De Boomvalk hergebruikt vaak een nest van een Zwart Kraai *Corvus corone*, terwijl de Ransuil de voorkeur heeft voor bouwsels van Eksters *Pica pica*. Het noordelijke deel van het park is over het algemeen minder geschikt vanwege het beperkte aanbod aan verstoringsvrije plekken. Tussen de sportvelden is een broedgeval niet te verwachten. Alleen langs de randen van het park kan een broedgeval niet uitgesloten worden. De gekozen inrichtingsvariant laat de bosschages tussen de sportvelden en het fietspad in tact (Figuur 4 en 6).

Figuur 7. Langs de westrand van het Reijerpark zijn dichte bosschages waar een jaarrond beschermde vogel als Sperwer kan broeden.

Figuur 8. Deze Italiaanse Populieren zijn geschikt voor de Boomvalk.

Buiten deze selectie van jaarrond beschermde vogels kunnen diverse andere soorten tot broeden komen bij de sportvelden. In één van de bomen tussen de sportvelden zat een oud nest van een duifachtige (waarschijnlijk Houtduif *Columba palumbus*; Figuur 9). Verder kunnen in de bomen en struiken algemene park- en bosvogels, zoals Grote Bonte Specht *Dendrocopos major*, Merel *Turdus merula*, Winterkoning *Troglodytes troglodytes*, Zwartkop *Sylvia atricapilla*, Tjiftjaf *Phylloscopus collybita*, Koolmees *Parus major*, Boomkruiper *Certhia brachydactyla*, Vink *Fringilla coelebs* en Putter *Carduelis carduelis*, tot broeden komen.

De nesten en de functionele omgeving van de genoemde soorten zijn beschermd gedurende de broedtijd. De broedperiode strekt zich uit vanaf half maart tot half juli, maar is soortspecifiek. Bovendien kan het jaarlijks enigszins verschillen onder invloed van de weersomstandigheden.

Figuur 9. Oud nest van een duif in één van de bomen tussen de sportvelden.

Figuur 10. De bomen ten noordwesten van de huidige sporthal zijn niet geschikt voor een verblijfplaats van vleermuizen.

Zoogdieren

Bij het veldbezoek zijn bij de sportvelden sporen aangetroffen van Konijn *Oryctolagus cuniculus* en Mol *Talpa europea*. Beide soorten staan vermeld in Tabel 1 uit de bijlage van de Flora- en faunawet. Uit deze tabel kunnen ook Egel *Erinaceus europaeus* en verschillende soorten muizen, zoals Rosse Woelmuis *Myodes glareolus*, voorkomen in het park (Broekhuizen *et al.*, 2016). De soorten uit deze tabel zijn vrijgesteld van een ontheffing.

Van de soorten uit Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet moet vooral rekening gehouden worden met vleermuizen. De Natuurwaardenkaart laat zien dat verschillende soorten in en rond het park zijn waargenomen (Elzerman, 2013-2015). Uit het vleermuisonderzoek van Bureau Mertens bleek een vaste vliegroute aanwezig te zijn langs de oostrand van het park parallel aan de Populierenlaan. Bij de aanleg van de nieuwe rotonde tussen het Reijerpark en zwembad De Fakkelt is hiermee rekening gehouden door de verlichting aan te passen. Daarnaast zijn bij twee gebouwen aan de Kastanjelaan paarverblijven vastgesteld van Gewone Dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* (Figuur 4 in: Bureau Mertens, 2013).

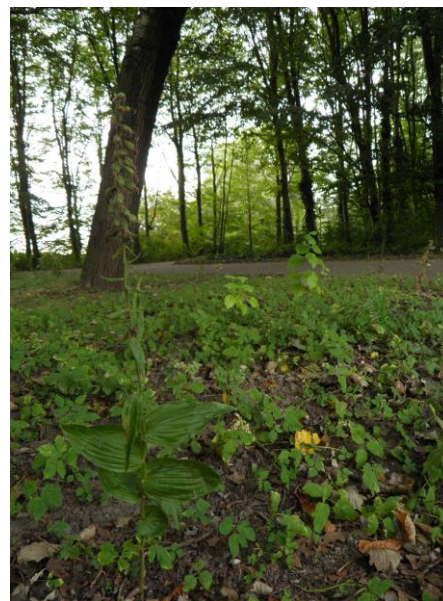
Alle in Nederland voorkomende soorten zijn strikt beschermd (Tabel 3). De Flora- en faunawet beschermt drie gebiedsfuncties voor vleermuizen: verblijfplaatsen, vaste vliegroutes en essentiële foerageergebieden. Afhankelijk van de soort kan het een boom of gebouw gebruiken als verblijfplaats (Limpens *et al.*, 1997). De herinrichting vindt plaats op de bestaande sportvelden. De huidige gebouwen en de bosschages rondom de sportvelden blijven behouden. Tussen de sportvelden staan enkele grotere bomen, die op het eerste oog geschikt kunnen zijn als verblijfplaats. Vleermuizen kunnen in oude spechtenholen, holtes ontstaan door rotting of afgebroken takken een verblijfplaats hebben. De te kappen bomen zijn nader onderzocht op de potentie voor een verblijfplaats van vleermuizen (Figuur 10). Bij de nadere inspectie bleken de bomen ongeschikt te zijn voor een verblijf. Bij de meeste bomen ontbrak het aan geschikte gaten of hopen. Andere bomen waren te klein of hadden een grote kroon, waardoor de stam grotendeels wordt afgedekt door takken. Hierdoor ontbreekt een vrije aanvliegroute naar de stam.

Vleermuizen kunnen vaste vliegroutes gebruiken om dagelijks van de verblijfplaats naar het foerageergebied te vliegen. Bij het onderzoek in 2012 werd vastgesteld dat de bosrand aan de oostzijde van het park deze functie had (Bureau Mertens, 2013). Ten noorden en westen van de sportvelden zijn de fietspaden met begeleidende groenelementen geschikt als vaste vliegroutes (Figuur 11). Indien deze functie er inderdaad is dan kan deze in tact blijven door de bosschages rond de sportvelden te behouden. De combinatie van struiken en bomen vormt een afscherming van de verlichtte sportvelden naar het 'donkere deel' van het park. Vleermuizen hebben een voorkeur voor donkere plekken (Limpens *et al.*, 1997).

De sportvelden worden waarschijnlijk gebruikt om te foerageren. Door de felle verlichting tijdens trainingen en wedstrijden in de avonduren is het gebied minder aantrekkelijk, omdat vleermuizen een dergelijke hoeveelheid licht veelal vermijden. De donkere delen van het park worden waarschijnlijk meer gebruikt. De vestiging van de korfbalvereniging heeft tot gevolg dat de sportvelden anders verdeeld worden. Slechts een klein deel zal verdwijnen voor een nieuw clubgebouw met sporthal. Dit heeft een beperkt effect op de beschikbaarheid van foerageergebied. Bovendien blijven voor de vleermuizen voldoende mogelijkheden in het park aanwezig om te jagen. Er gaat door de herindeling geen essentieel foerageergebied verloren.

Figuur 11. In 2012 is langs de oostrand van het park een vaste vliegroute van vleermuizen vastgesteld. Links ligt de Populierenlaan, rechts bevinden zich de sportvelden.

Figuur 12. Een uitgebloeiende Brede Wespenorchis in het Reijerpark.

Planten

De sportvelden worden intensief gebruikt. Bovendien is het aandeel kunstgras de laatste jaren toegenomen. Hier zijn geen beschermde soorten flora te verwachten. De velden worden gescheiden door stroken met struiken en bomen. Het Reijerpark kent een rijke verscheidenheid aan boomsoorten. Het zijn veelal gecultiveerde soorten. In het noordelijke deel van het park zijn voornamelijk loofbomen aangeplant. Rondom de sportvelden vormt een brede rand met bosschages de scheiding tussen de sportactiviteiten en het park. Hier staan op diverse plekken Brede Wespenorchissen *Epipactis helleborine helleborine* (Figuur 12). Deze soort staat vermeld in Tabel 1 uit de Flora- en faunawet. Daarmee is de soort vrijgesteld van een ontheffing. Andere beschermde flora zijn in dit deel van het park niet te verwachten. Een effect op planten in andere delen van het park is niet verwachten.

Overige soortgroepen

Mogelijk dient voor de herinrichting watercompensatie plaats te vinden. Dit werd ten tijde van de quickscan nog nader uitgewerkt. Bij het vissenonderzoek uit 2012 zijn geen beschermde soorten vastgesteld in de omgeving van de parkeerplaatsen (Bureau Mertens, 2013). Ook uit de Natuurwaardenkaart van de gemeente zijn in de wijde omgeving geen vindplaatsen van strikt beschermde vissen of amfibieën bekend (Elzerman, 2013-2015). De sloten rondom de sportvelden staan onder invloed van veel bladval van bomen en struiken. Dit maakt de omstandigheden niet erg aantrekkelijk voor beschermde soorten. Voor de andere soortgroepen wordt het onderzoeksgebied op basis van de veldbezoeken en de literatuurgegevens niet geschikt geacht voor beschermde soorten.

Conclusie en aanbevelingen

De korfbalvereniging KCR heeft de wens voor een nieuwe accommodatie in het Reijerpark. Er zijn vier verschillende varianten voor de inrichting voorgesteld. Het doel is om een nieuw clubgebouw met sporthal te realiseren. De korfbalvelden komen nabij het gebouw te liggen op de plek van bestaande sportvelden. Mogelijk leidt de herinrichting van het gebied tot compensatie van waterberging. Voor de herinrichting van het sportpark is een flora en fauna quickscan uitgevoerd. Dit verkennende onderzoek richt zich op de beschermde soorten van de Flora- en faunawet.

Beschermde soorten

De herinrichting beperkt zich tot de sportvelden en tussenliggende bosschages met enkele bomen. Veel beschermde soorten konden worden uitgesloten op basis van het intensieve gebruik voor sportactiviteiten. Jaarrond beschermde vogels, zoals Sperwer en Ransuil, komen voor in het park, maar zullen niet tussen de sportvelden broeden vanwege de versturende werking van alle activiteiten. Vleermuizen kunnen verblijven in hollen, gaten of spleten van bomen. Alle bomen die gekapt gaan worden zijn nader onderzocht op de mogelijkheid voor een verblijfplaats van vleermuizen. Hieruit bleken de bomen ongeschikt te zijn vanwege het ontbreken van hollen, een beperkte lengte van de stam of de afscherming van hangende takken waardoor een vrije aanvliegroute ontbreekt. Overige beschermde soorten konden op basis van het biotoop en/of het voorkomen in de omgeving worden uitgesloten.

Alleen een broedgeval van de jaarrond beschermde Boomvalk kon niet worden uitgesloten. De twee Italiaanse Populieren ten noordoosten van de bestaande sporthal zijn geschikt voor een nest. De Boomvalk bouwt zelf geen nest, maar maakt gebruik van (oude) nesten van kraaiachtigen. Bij de quickscan in het najaar van 2016 kon dus niet met zekerheid worden uitgesloten dat de soort hier niet broedt. Komend voorjaar kunnen Zwarte Kraaien immers een nieuw nest bouwen dat vervolgens gebruikt kan worden door Boomvalken. Daarom wordt aangeraden om in het voorjaar voorafgaand aan de bomenkap beide bomen te controleren op het jaarrond beschermde nest van deze roofvogel.

Aanbevelingen voor de uitvoering

Vanwege het gebiedsgebruik van uilen en vleermuizen in het park wordt aangeraden om bij de nieuwbouw van het clubgebouw de verlichting naar het achterliggende park te minimaliseren. Hier kan slimme verlichting (met bewegingssensor) of vleermuisvriendelijke verlichting toegepast worden. Uilen, vleermuizen en andere nachttactieve dieren hebben een sterke voorkeur voor onverlichte plekken.

De werkzaamheden dienen conform de *Gedragscode Flora- en faunawet voor de gemeente Ridderkerk* plaats te vinden (Boom, 2013). Hier valt onder andere te lezen dat rekening moet worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Het kappen van bomen en verwijderen van struiken wordt bij voorkeur buiten het broedseizoen uitgevoerd. Anders moet vastgesteld worden dat er geen vogelnesten aanwezig zijn. Alle broedende vogels en hun nesten zijn beschermd ex. art. 11 van de Flora- en faunawet. Het broedseizoen duurt globaal vanaf half maart tot en met half juli, maar is soortspecifiek. Naast broedvogels kunnen onder de struiken kleine zoogdieren als Egels en Konijnen zich verschuilen. Geef de aanwezige dieren de mogelijkheid om te vluchten of verplaats de dieren zorgvuldig naar een geschikte plaats elders in het park.

Verder moet bij de overweging tot het kappen van de bomen rekening gehouden worden met het Bomenbeleidsplan en de *Groene Kaart* van Ridderkerk.

Voor de watercompensatie dient zorgvuldig gehandeld te worden vanwege het voorkomen van amfibieën uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit kan door de amfibieën en vissen voor aanvang van de werkzaamheden te verplaatsen. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de in de Flora- en faunawet opgenomen Algemene Zorgplicht (Art. 2). In de *Gedragscode* van de gemeente Ridderkerk staan ook richtlijnen voor het werken in water.

Literatuur

- Bijlsma, R. G. 1993. *Atlas van de Nederlandse Roofvogels*. Schuyt & Co., Haarlem.
- Boom, H. 2013. *Gedragscode Flora- en faunawet voor gemeente Ridderkerk*. Gemeente Ridderkerk.
- Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & J.C. Buijs (red). 2016. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren – Natuur in Nederland 12*. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Bureau Mertens. 2013. *Vleermuizen, broedvogels en vissen ter plaatse van en direct rond het Reijerpark te Ridderkerk*. Rapportnr. 2012.1478. Adviesbureau Mertens B.V., Wageningen.
- Elzerman, S.D. 2013-2015. *Natuurwaardenkaart 2014 voor Gedragscode Flora- en faunawet gemeente Ridderkerk [met aanvullingen voor 2015]*. Rapport 2012-03. Elzerman Ecologisch Advies, Ridderkerk/Maasdam.
- Limpens, H., Mostert, K. & W. Bongers (red). 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2005. *Wijziging Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet*. Staatscourant 2 februari 2005, nr. 23, p. 16.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbehoud en Visserij. 2009. *Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen*. 26 augustus 2009. Brief Dienst Regelingen, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Flora en fauna quickscan sportvelden Reijerpark te Ridderkerk

Status uitgave	Definitief
Rapport nr.	2016-N36
Auteur	Sander D. Elzerman
Datum uitgave	19 oktober 2016
Foto's	Sander D. Elzerman
Kaartmateriaal	OpenStreetMap-auteurs 2016
Projectnr.	2016064
Opdrachtgever	BAR-organisatie
Contactpersoon	Dhr. B. Verhoeven

© Elzerman Ecologisch Advies
Leeuwerik 20
3299 BZ Maasdam

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Elzerman Ecologisch Advies kan door de opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.